

VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM

☒ 1860 Budapest, Pf. 1.
☎ 301-4000 Fax: 301-4586

Borászati termékek jelölési útmutatója

Tájékoztató anyag a borászati termékek jelölésére vonatkozó szabályokról

E dokumentum a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának munkatársai által 2009 novemberében elkészített gazdatájékoztatóján alapszik. Célunk az alábbi táblázatban felsorolt EU-s és magyarországi jogszabályoknak a borászati termékek jelölésével és címkézésével kapcsolatos előírásainak közérthető módon történő, példákkal illusztrált bemutatása.

Jogforrás neve	Rövidítés
A Tanács 2007. október 22-i 1234/2007/EK rendelete a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről („az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet”)	tanácsi rendelet
A Bizottság 2009. július 14-i 607/2009/EK rendelete a 479/2008/EK tanácsi rendeletnek a bizonyos borászati termékekre vonatkozó oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések, hagyományos kifejezések, valamint e termékek címkézése és kiserelése tekintetében történő végrehajtására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról	607/2009/EK bizottsági rendelet
A Bizottság 2009. július 14-i 606/2009/EK rendelete a 479/2008/EK tanácsi rendeletnek a szőlőből készült termékek kategóriái, a borászati eljárások és az azokhoz kapcsolódó korlátozások tekintetében történő végrehajtására vonatkozó egyes szabályok megállapításáról	606/2009/EK bizottsági rendelet
2004. évi XVIII. törvény a szőlőtermesztésről és borgazdálkodásról	Bortörvény
2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről	Élelmiszerlánc-törvény
127/2009 (IX.29.) FVM rendelet a szőlészeti és a borászati adatszolgáltatás, valamint a származási bizonyítványok kiadásának rendjéről, továbbá a borászati termékek előállításáról, forgalomba hozataláról és jelöléséről	127/2009. FVM rendelet
19/2004. (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet az élelmiszerek jelöléséről	19/2004. FVM-ESzCsM-GKM rendelet
13/2008. (VIII. 8.) NFGM-FVM együttes rendelet az előre csomagolt termékek névleges mennyiségére vonatkozó szabályok megállapításáról és azok ellenőrzési módszereiről	13/2008. NFGM-FVM rendelet
A Tanács 1976. január 20-i 76/211/EGK irányelve az egyes előre csomagolt áruk tömeg vagy térfogat alapján történő kiserelésére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (a magyar jogba a 13/2008. NFGM-FVM rendelet ülteti át)	76/211/EGK irányelv
A Tanács 1989. június 14-i 89/396/EGK irányelve az egyes árutételekhez tartozó élelmiszereket azonosító jelzésekről és jelölésekről	89/396/EGK irányelv
Az Európai Parlament és a Tanács 2000. március 20-i 2000/13/EK irányelve az élelmiszerek címkézésére, kiserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (a magyar jogba az Élelmiszerlánc-törvény, valamint a 19/2004. FVM-ESzCsM-GKM rendelet ülteti át)	2000/13/EK irányelv

E jogszabályok a www.magyarorszag.hu/kereses/jogszabalykereso (a magyarországi joganyag egységes szerkezetbe foglalva) és a www.eur-lex.europa.eu (az EU-s jogszabályok,

itt szintén az egységes szerkezetbe foglalt változatot érdemes keresni) honlapon találhatóak meg. Itt jegyezzük meg, hogy a termékleírások további kötelező elemeket írhatnak elő a termelők részére.

Az útmutató elkészítése során a teljeskörűsége törekedtünk. Így az anyag viszonylag nagy terjedelmű lett. Mindazonáltal – pontosan terjedelmi okokból kifolyólag – az itt leírtak a „*Mit kötelező feltüntetni a címkén?*” kérdésre adják meg a választ. Ennélfogva a „*Mit nem kell feltüntetni a címkén?*” jellegű kérdések megválaszolására nem térünk ki minden esetben részletesen. Összességében elmondható, hogy amit ez a dokumentum nem említ, azt az elkészítésekor hatályos jogszabályok alapján nem kötelező feltüntetni a borászati termékek címkéjén.

Így is fontos azonban leszögezni, hogy ez az útmutató nem helyettesíti, hanem pusztán magyarázza, összefoglalja a jogszabályokat. Bármilyen eltérés esetén az adott jogszabályban található előírásnak kell megfelelni.

I. A BORREFORM

Az Európai Unió borreformja átalakította a minősítési kategóriák eddigi rendszerét. 2009. augusztus 1-től az alábbi új kategóriákat vezették be:

1. földrajzi jelzéssel ellátott borászati termékek:
 - a) oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott borászati termékek (OEM),
 - b) oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott borászati termékek (OFJ)
2. földrajzi jelzés nélküli borászati termékek (FN)

Az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és az oltalom alatt álló földrajzi jelzések használatához kapcsolódó termelési feltételeket az úgynevezett termékleírásokban kell rögzíteni, azzal a megkötéssel, hogy azoknak meg kell felelnie a következő peremfeltételeknek:

- oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor (OEM), az a bor melynek minősége alapvetően vagy kizárólag egy adott földrajzi környezethez a természeti, valamint emberi tényezőkhöz köthető. Kizárólag a lehatárolt földrajzi területen termelt és feldolgozott *Vitis vinifera* szőlőből készülhet, amely minimum 9 % vol természetes alkoholtartalmú (azaz legalább kb. 14,9 MM^o-os), és savtartalma eléri a 3,50 grammot literenként (borkősavban kifejezve). A maximális megengedett terméshozam 100 hl/ha seprős bor, ha a helyi termékleírás, vagy a termékleírás elkészüléséig más szabályozás (FVM rendelet vagy rendtartás) ennél szigorúbb értéket nem állapít meg.
- oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor (OFJ), az a bor, melynek különleges hírneve vagy egyéb jellemzői az adott földrajzi eredethez kapcsolhatók. A borok legalább 85 %-ban a földrajzi területen termelt, ott feldolgozott, *Vitis vinifera*, vagy annak és a *Vitis* nemzetséghez tartozó fajoknak a keresztezéséből létrejött szőlőfajból származó szőlőből készül, amely legalább minimum 8 % vol természetes alkoholtartalmú (azaz legalább kb. 13,5 MM^o-os), és savtartalma eléri a 3,50 grammot literenként (borkősavban kifejezve). A maximális megengedett terméshozam 120 hl/ha seprős bor, ha a helyi termékleírás, vagy a termékleírás elkészüléséig más szabályozás (FVM rendelet vagy rendtartás) ennél szigorúbb értéket nem állapít meg.

Földrajzi jelzés nélküli borászati termék az ország bármelyik termőhelyi kataszterbe sorolt, szabályosan eltelepített ültetvényén található bármely osztályba sorolt szőlőfajta terméséből előállítható, tetszőleges hozam mellett. A leszüretelt szőlő természetes alkoholtartalmának min. 7,5 % vol-nak kell lennie (legalább kb. 12,75 MM^o), hogy a maximálisan alkalmazható 1,5 % vol alkoholtartalom-növelés esetén a tényleges alkoholtartalom elérje a tanácsi rendeletben rögzített 9 % vol-t. A savtartalomnak (borkősavban kifejezve) el kell érnie a 3,50 grammot literenként.

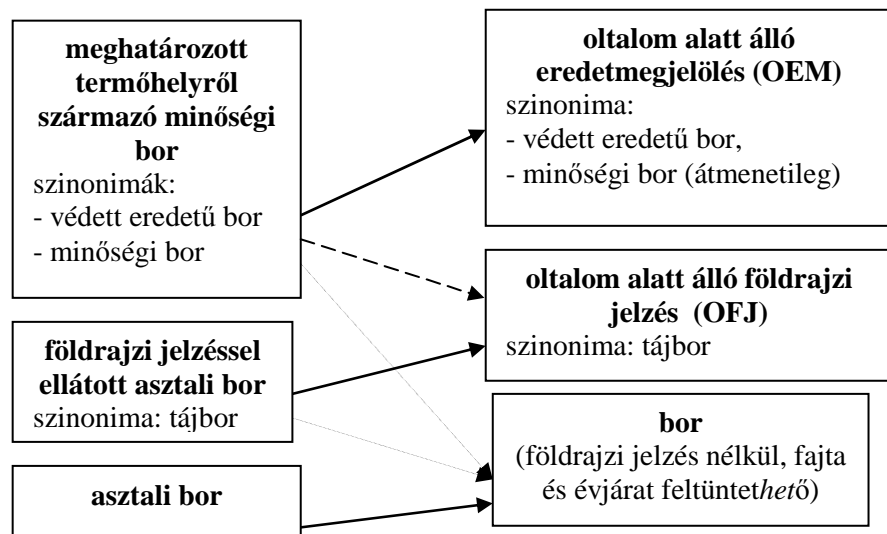
Az FN borászati termékek esetében lehetővé válik bizonyos feltételek mellett a fajta és az évjárat feltüntetése. Földrajzi árujelző feltüntetése e termékeken nem lehetséges, ugyanakkor márkanév vagy a pincészet neve néhány megkötéssel feltüntethető.

A fenti változás nem jelenti azt, hogy meglévő elnevezéseinket a magyar gazdák nem használhatnák a továbbiakban. A közösségi szabályozás alapján a 2009. július 31-én létező:

- meghatározott termőhelyről származó minőségi borok nevei (azaz a minőségi borok és a védett eredetű borok nevei) automatikusan OEM kategóriába kerülnek,
- a tájbor elnevezéseket automatikusan OFJ-nek kell tekinteni.

Ugyanakkor előírás, hogy a termékleírásokat e borok esetében is el kell készíteni (pótolni kell), amit a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszternek 2010. december 31-ig kell benyújtani, amely annak elfogadását követően 2011. december 31-ig továbbítja azt az Európai Bizottság részére. Ennek elmulasztása az oltalom alatt álló eredetmegjelölés, illetve földrajzi jelzés törlését eredményezi.

Megjegyezzük, hogy lehetőség van a meglévő eredetmegjelölések átalakítására: jelenlegi OEM kategóriából kérhetik az OFJ-be való átalakítást. Ehhez egy lépcsőben, tehát a termékleírás pótlásánál már eleve OFJ termékleírást kell készíteni és azt csatolni az átminősítési kérelemhez (azaz *nem kell* először OEM

kell először OEM

————> szabályos átmenet átalakítás

- - - - -> a termékleírás elmulasztása esetén

termékekre termékleírást készíteni, majd átminősítési kérelmet benyújtani és OFJ-re is kidolgozni a termékleírást). A változásokat a fent található ábra foglalja össze.

2009. augusztus 1-től OEM kategóriába tartoznak az alábbi földrajzi árujelzők:

1. Badacsony	12. Etyek-Buda	23. Pécs
2. Balaton	13. Hajós-Baja	24. Somlói
3. Balatonboglár	14. Izsáki Arany Sárfehér	25. Somlói Arany
4. Balatonfüred-Csopak	15. Káli	26. Somlói Nászéjszakák bora
5. Balaton-felvidék	16. Kunság	27. Sopron
6. Bükk	17. Mátra	28. Szekszárd
7. Csongrád	18. Mór	29. Tihany
8. Debrői Hárslevelű	19. Nagy-Somlói	30. Tokaj
9. Duna	20. Neszmély	31. Tolna
10. Eger	21. Pannon	32. Villány
11. Egerszóláti Olaszrizling	22. Pannonhalma	33. Zala

OFJ kategóriába tartozó földrajzi árujelzők:

1. Alföldi
2. Balatonmelléki

3. Dél-alföldi	9. Felső-magyarországi
4. Dél-dunántúli	10. Nyugat-dunántúli
5. Duna melléki	11. Tisza melléki
6. Dunántúli	12. Tisza völgyi
7. Duna-Tisza közí	13. Zempléni
8. Észak-dunántúli	

A címkézési szabályok a fentiekben ismertetett három minősítési kategóriára vonatkoznak, az alábbi bontás szerint:

- a tanácsi rendelet, valamint a 607/2009/EK bizottsági rendelet előírásai a 2009. augusztus 1-jét követően felcímkézett vagy forgalomba hozott borászati termékekre,
- a 127/2009. FVM rendelet jelölési előírásai csak a 2009. évjáratban vagy utána szüretelt szőlőből készült borászati termékekre vonatkoznak.

Tehát 2010. december 31-ig lehetséges a 2009/2010-es borpiaci év előtt termelt termékeket a régi szabályok szerint, 2009. augusztus 1. előtt már elkészült címkével ellátni, és azokat a készlet kimerüléséig forgalmazni. Tehát egy 2008-as Tokaji Furmint esetében nem kell kidobni a meglévő címkéket, azokat 2010. december 31-ig fel lehet ragasztani a palackokra.

A címkézés szabályai nem vonatkoznak ugyanazon vállalkozás különböző telephelyei között 70 km-es vonzáskörzetben történő szállításra, illetve a nem eladásra szánt 30 litert meg nem haladó szőlőmustra és bormennyiségre, valamint a saját fogyasztásra szánt szőlőmustra és borra.

II. A JELÖLÉSEK TÍPUSAI

A különböző jelöléseket három csoportba lehet sorolni:

1. *Kötelező jelölések:* Ebbe a csoportba értelemszerűen tartoznak azok a kifejezések és adatok, amelyeket mindenképpen fel kell tüntetni a címkén. Ezek listáját a tanácsi rendelet 118y. cikke tartalmazza.
2. *Szabályozottan használható választható jelölések:* E kategóriába tartoznak azok a kifejezések, adatok stb., melyeket nem kötelező jelölni a címkén, azonban ha feltüntetik őket, akkor bizonyos feltételeknek teljesülniük kell.
3. *Szabadon használható jelölések:* Minden olyan, az előzőekben nem tárgyalt kifejezés, adat, szó stb., ami megfelel a 2000/13/EK irányelv 2. cikkének a) pontjában foglaltaknak, azaz nem téveszti meg a fogyasztót.

III. A TERMÉKEN KÖTELEZŐEN FELTÜNTETENDŐ ADATOK ÉS EZEK SZABÁLYAI:

Egy látómezőben kötelezően feltüntetendő:

1. Termékkategória megjelölése
2. OFJ, és OEM boroknál a minősítés szerinti kategória és az oltalom alatt álló név
3. Tényleges alkoholtartalom
4. Úrtartalom
5. Származási ország
6. Palackozó (pezsgő, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, minőségi pezsgő és illatos minőségi pezsgő esetében: termelő vagy a forgalmazó)
7. Cukortartalom (pezsgő, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, minőségi pezsgő és illatos minőségi pezsgő esetében)

Kötelezően feltüntetendő, de nem kötelező egy látómezőben:

8. Tételszám

9. Allergéntartalom (kén-dioxid)

10. Import esetén importőr

A Magyarországon *forgalmazott* borok esetében a 9. pontban meghatározott adatokat kötelező magyar nyelven (is) feltüntetni.

Azonos látómező

Az azonos látómezőben található adatok a tárolóedény elfordítása nélkül is egyidejűleg olvashatók kell, hogy legyenek.

Ezeket az adatokat az 1234/2007/EK rendelet 118za cikk (1) bekezdés szerint a Közösség egy vagy több hivatalos nyelvén kell megjeleníteni a címkén.

IV. KÖTELEZŐEN, EGY LÁTÓMEZŐBEN FELTÜNTETENDŐ JELÖLÉSEK

1. Termékkategória megnevezése (FN borászati termékek esetén)

1. Bor (a bor kifejezés a színnel együtt is szerepelhet: fehérbor, rozébor, vörösbor)
2. Még erjedésben lévő bor
3. Likőrbor
4. Pezsgő (összevonható a színnel: fehér pezsgő, vörös pezsgő, rozé pezsgő)
5. Minőségi pezsgő
6. Illatos minőségi pezsgő
7. Szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor
8. Gyöngyözőbor
9. Szén-dioxid hozzáadásával készült gyöngyözőbor
10. Szőlőmust
11. Részben erjedt szőlőmust
12. Szárított szőlőből nyert részben erjedt szőlőmust
13. Sűrített szőlőmust
14. Finomított szőlőmustsűrítmény
15. Szárított szőlőből készült bor
16. Túlérett szőlőből készült bor
17. Borecet

E tizenhét kategória közül az értelemszerűen az egyiket kell jelölni. Ezek részletes szabályait a tanácsi rendelet XI.b. melléklete tartalmazza. A termékkategória nevét a Magyarországon *forgalmazott* borok címkéjén is elegendő az Unió valamely hivatalos nyelvén feltüntetni, amely lehet a magyar, vagy bármelyik a többi 22 közül.

Példák

- „bor”
- „fehérbor”
- „rozébor”
- „pezsgő”
- „wine”

2. A minősítési kategória neve és az adott OEM/OFJ neve (OEM/OFJ borászati termékek esetén)

A minősítési kategóriák nevei (szó szerint):

- „oltalom alatt álló eredetmegjelölés”
- „oltalom alatt álló földrajzi jelzés”

Ezeket a kifejezéseket szó szerint ebben a formában kell jelölni, nem rövidíthetők. *Lehetőség* nyílik azonban valamilyen toldalékkal vagy kifejezéssel (akár a termék kategória nevével) kiegészíteni őket (például: „oltalom alatt álló eredetmegjelölésű bor”, vagy „oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott pezsgő”). A forgalomba hozó (illetve a védett eredetű borokról szóló rendeletek, vagy a termékleírások) döntésének függvényében **helyettesíthetők** egy-egy szinonim névvel.

Szinonim nevek

Az „oltalom alatt álló eredetmegjelölés” szinonim nevei:

- **„védett eredetű bor”**: csak a miniszteri rendeletben kihirdetett eredetvédelmi szabállyal rendelkező védett eredetű borok, valamint a már elfogadott termékleírással rendelkező OEM-borok esetén használható (pl. Tihany)
- **„minőségi bor”**: csak minden más OEM-bor esetén használható (pl. Balatonfüred-Csopak), addig az évjáratig, amíg a termékleírást el nem fogadják és alkalmazni nem kell.

Az „oltalom alatt álló földrajzi jelzés” szinonim neve: **tájbor**.

Fontos megjegyezni, hogy a fenti szinonimák Magyarország számára csak magyarul vannak bejegyezve hagyományos kifejezésként. A „quality wine” kifejezés így tehát nem helyettesíti a „minőségi bor” kifejezést. Ráadásul egyébként is csak az Egyesült Királyságban termelt boron lehet feltüntetni, mivel ez egy oltalom alatt álló hagyományos kifejezés.

Magának a földrajzi árujelzőnek a feltüntetése

A földrajzi árujelzőket (OEM-eket és OFJ-eket) az E-Bacchus adatbázisban megadott módon kell feltüntetni (E tájékoztató I. részében is ennek megfelelően soroltuk fel őket). Ennek megfelelően például a „Debrői Hárslevelű” kifejezés ebben a formában minősül OEM-nek. Az említett földrajzi nevek származtatott, jelzős formája –i képzővel, valamint a borvidékek esetében a borvidék szó továbbra is feltüntethető a címkén.

Az oltalomban részesített névnek és a minősítési kategória megjelölésének egy látómezőben kell megjelennie!

Példák

- Balatonfüred-Csopak + oltalom alatt álló eredetmegjelölés
- Balatonfüred-Csopak + oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel ellátott bor
- Balatonfüred-Csopak + protected denomination of origin
- Balatonfüred-Csopak + minőségi bor (a termékleírás elfogadásáig)
- Balatonfüred-Csopak + védett eredetű bor (a termékleírás elfogadását *követő* évjáratok címkéjén)
- Villány + védett eredetű bor
- Villány + oltalom alatt álló eredetmegjelölés
- Mátra + minőségi bor (a termékleírás elfogadásáig)
- Mátrai borvidék + minőségi bor (a termékleírás elfogadásáig)
- Mátrai Szürkebarát + minőségi bor (a termékleírás elfogadásáig)
- Debrői Hárslevelű + védett eredetű bor
- Alföldi + oltalom alatt álló földrajzi jelzés
- Alföldi + tájbor

A sorrend (amennyiben a termékleírás más nem ír elő) minden esetben tetszőleges.

Az e részben leírtakról a tanácsi rendelet 118y. cikke, a 607/2009/EK bizottsági rendelet XV. Mellékletének „A” része, valamint a Bortörvény 13/A – 13/C §. rendelkezik.

3. A tényleges alkoholtartalom feltüntetése

A tényleges alkoholtartalmat térfogatszázalékban (% vol) kifejezve, fél térfogatszázalék-egységekben kell megadni. Az alkoholtartalom jelölésére csak az alábbi kifejezés használható:

- szám után:
 - „% vol”,
- a szám előtt pedig *feltüntethető*:
 - „tényleges alkoholtartalom”,
 - „tényleges alkohol” vagy
 - „alk.” rövidítés.

Az alkoholtartalmat minden esetben a magyar ábécében is használt (latin) karakterekkel kell jelölni.

A feltüntetett és a valós alkoholtartalom közötti lehetséges eltérések

A bor minősítése során mért és a feltüntetett érték között maximum 0,5 % vol eltérés a megengedett. Az alábbi termékek esetében az eltérés maximum 0,8 % vol lehet:

- három évnél hosszabb palackérlelésű OEM- és OFJ-borok,
- pezsgők,
- minőségi pezsgők,
- szén-dioxid hozzáadásával készült habzóborok,
- túlérett szőlőből készült borok,
- gyöngyözőborok,
- széndioxid hozzáadásával készült gyöngyözőborok,
- likőrborok.

A közösségi szabályozás külön kitér az alkoholtartalom betűméretére, ami

• 1 liter feletti kiszerelés esetén	minimum	5 mm
• 1 liter – 200 ml között	minimum	3 mm
• 200 ml alatt	minimum	2 mm

Példa

Egy MgSzH minősítési határozat szerint 12,13 % vol alkoholtartalmú bort 0,75 l-es palackba töltünk le. Ekkor az alkoholtartalom feltüntetésekor az alábbiak szerint járhatunk el:

1. Kerekítés fél térfogatszázalékra.

→ tehát „12” vagy „12,5”

2. Alkoholtartalom feltüntetése:

→ „12 % vol” vagy „alk. 12 % vol” vagy „tényleges alkoholtartalom 12 % vol”, vagy „tényleges alkohol 12 % vol”

→ „12,5 % vol” vagy „alk. 12,5 % vol” vagy „tényleges alkoholtartalom 12,5 % vol”, vagy „tényleges alkohol 12,5 % vol”

3. A betűméret kiválasztása:

0,75 literes palack → betűméret: *legalább* 3 mm

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 54. cikke szabályozza.

4. Űrtartalom

Valamennyi borászati termék esetében kötelező feltüntetni az adott termék névleges térfogatát (a mértékegységekre vonatkozó SI szabályoknak megfelelően latin karakterekkel):

• 1 liter feletti kiszerelés esetén	minimum	5 mm
• 201 ml – 1000 ml között	minimum	4 mm
• 51 ml - 200 ml között	minimum	3 mm

- 50 ml-ig minimum 2 mm

E részben leírtakat a 13/2008 NFGM-FVM rendelet 4. §-a szabályozza.

5. Származási ország feltüntetése

A származási ország nevének feltüntetése kötelező valamennyi borászati termék címkéjén.

5.1. Földrajzi jelzés nélküli borászati termékek esetében a származás feltüntetésére borászati termékeként eltérő szabályok vonatkoznak:

- Bor, még erjedésben lévő bor, likőrbor, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, gyöngyözőbor, szén-dioxid hozzáadásával készült gyöngyözőbor, túlérett szőlőből készült bor kategóriák esetében
 - ha a szőlő termelése és feldolgozása ugyanabban a tagországban történik, akkor a következő jelölések alkalmazhatók:
 - „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó bor”,
 - „a ... -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön/ termelt bor” a
 - „... -i termék”
 - vagy ezekkel azonos értelmű jelölés.

Határokon átnyúló borvidékek esetében, amennyiben meghatározott fajtából készítenek bort, egy/vagy több tagország neve feltüntetendő.
(Tehát a földrajzi jelzés nélküli borok címkéjén fel kell tüntetni, a „Magyarországról származó bor”, vagy a „Magyarországon termelt bor”, vagy a „magyarországi termék”, vagy egy ezekkel megegyező értelmű jelölést, pl.: „magyar termék”, „magyar bor”, „product of Hungary” stb.)
 - Különböző tagországokból származó borok házasítása esetén:
 - „Európai Közösségből származó bor” vagy
 - „az Európai Közösség különböző országaiból származó borok házasításával készített bor”
 - Harmadik országok származó borok házasításával készült borok esetén:
 - „az Európai Közösségen kívüli különböző országokból származó borok házasításával készült bor” vagy
 - „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó borok házasításával készült bor”

Fontos! Harmadik országból származó bort az EU-ból származó borral nem lehet házasítani!
 - Valamely tagállamban szüretelt, de másik tagállamban borrá feldolgozott borok esetében:
 - „az Európai Közösségből származó bor” vagy
 - „... -ban / -ben/ -on/ -en/ -ön szüretelt szőlőből -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön készített bor”
 - Valamely harmadik országban szüretelt, de másik harmadik országban borrá feldolgozott borok esetében:
 - „... -ban / -ben/ -on/ -en/ -ön szüretelt szőlőből -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön készített bor”
- Pezsgő, Minőségi pezsgő, Illatos minőségi pezsgő
 - ha a szőlő termelése és feldolgozása ugyanabban a tagországban / harmadik országban történik, akkor a következő jelölések alkalmazhatók:
 - „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó bor”,
 - „a ... -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön/ termelt bor” a
 - „... -i / -beli termék”
 - „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó pezsgő/sekt”,

- vagy ezekkel azonos értelmű jelölés (pl. magyar termék, magyar pezsgő stb.)
- Ha a második alkoholos erjesztés másik Európai Unió országban történik, mint ahonnan a szőlő és az alapbor származik úgy a
 - „a ... -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön/ termelt” kifejezés alkalmazandó.

5.2. Valamennyi oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel vagy földrajzi jelzéssel ellátott borászati termék esetében:

- „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó bor”,
- „a ... -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön/ termelt bor” a
- „... -i / -beli termék”
- vagy ezekkel azonos értelmű jelölés használata kötelező.

(Tehát egy Badacsonyi Kéknyelű oltalom alatt álló eredetmegjelöléses bor címkéjén is fel kell tüntetni, a „Magyarországról származó bor”, vagy a „Magyarországon termelt bor”, vagy a „magyarországi termék”, vagy egy ezekkel megegyező értelmű jelölést, pl.: „magyar termék”, „magyar bor”, „product of Hungary” stb.)

Határokon átnyúló borvidékek esetében, egy/vagy több tagország/harmadik ország neve feltüntetendő.

5.3. Szőlőmust, részben erjedt szőlőmust, sűrített szőlőmust és a még erjedésben lévő újbor esetében:

- ha a szőlő termelése és feldolgozása ugyanabban a tagországban történik, akkor a következő jelölések alkalmazhatók:
 - „... -ból/ -ből/ -ról/ -ről származó must”,
 - „a ... -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön/ termelt must” a
 - vagy ezekkel azonos értelmű jelölés.
- Különböző tagországokból származó termékek házasítása esetén:
 - „Európai Közösség két (vagy több) tagországából származó termékek keveréke” jelölés használandó!
- Valamely tagállamban szüretelt, de másik tagállamban feldolgozott termékek esetében:
 - „... -ban / -ben/ -on/ -en/ -ön szüretelt szőlőből -ban/ -ben/ -on/ -en/ -ön készített must” jelölés használata kötelező.

Az ebben a részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 55. cikke szabályozza.

6. Palackozó/termelő/forgalmazó feltüntetése

Általános szabályként elmondható, hogy a közösségi jog értelmében a palackozás kifejezés a 60 liter alatti valamennyi tároló edényt magában foglalja, (ebből a szempontból tehát a 0,75 l-es palackot és az 5 literes műanyag kannát is palacknak tekintjük). A palackozó az a természetes vagy jogi személy, illetve a természetes vagy jogi személyek azon csoportja, aki vagy amely palackozást végez vagy végeztet saját nevében.

Minden borászati termék esetében fel kell tüntetni a palackozó nevét és címét. Cím alatt annak a településnek (Budapest esetében a kerület számát is) és a tagországnak a nevét kell feltüntetni, ahol a palackozó székhelye található, a következő kifejezés után:

- „palackozó:” vagy
- „palackozta: ...”, illetve
- „töltő:” vagy „töltötte: ...”, amennyiben palackok helyett más tárolóedényt használtak.

(Az idézőjelben szereplő szövegrészt minden esetben szó szerint kell feltüntetni a címkén.)
Bérpalackozás esetében a fenti jelölés a következők szerint változik:

- „... számára palackozva”

- „... számára palackozta: ...”

Ebben az esetben a termelő nevét is fel kell tüntetni a címkén.

Fontos, hogy a palackozó címének feltüntetése mellett a származási helyet akkor is fel kell tüntetni, ha a termék származása és a palackozó helye megegyezik.

Amennyiben a palackozásra a palackozó székhelyén kívül (például mobil palackozó üzemben) kerül sor, úgy a palackozás helyét is fel kell tüntetni. Ha a borászati terméket Magyarország területén kívül töltik le, úgy az adott tagállam nevét is fel kell tüntetni (rövidíteni nem lehet).

A palackozást/termelést végző szervezet neve helyettesíthető a borászati hatóság által kiadott H betűjelből és négyjegyű számból álló kóddal. Az ilyen esetekben fel kell tüntetni valamely, a kereskedelemben részt vevő személy vagy vállalkozás nevét és címét (pl. forgalmazót, vagy akár a termelőt).

Amennyiben a termelő a palackozót feltünteti a címkén, úgy a 19/2004. FVM-ESzCsM-GKM rendelet élelmiszer-előállító kötelező jelölésére vonatkozó előírásának eleget tesz. Nem kötelező tehát a csendes borok esetén a termelő feltüntetése, mindazonáltal lehetséges.

A palackozás dátumát nem kötelező feltüntetni a címkén.

Ha a palackozó, a termelő, az importőr vagy a forgalmazó neve vagy címe valamely oltalom alatt álló eredetmegjelölésből vagy földrajzi jelzésből áll, illetve ilyen tartalmaz, akkor azt a címkén kóddal, vagy legfeljebb feleakkora írásjelekkel szabad feltüntetni, mint az oltalom alatt álló eredetmegjelölést vagy földrajzi jelzést (OEM és OFJ borászati termékeknél), illetve az érintett, szőlőből készült termék kategóriájának megnevezését (FN borászati termékeknél).

Ezeket az információkat az EU bármely hivatalos nyelvén fel lehet tüntetni, a 607/2009/EK bizottsági rendelet adott nyelvi változatának megfelelő módon.

Példák

- a termelő és a palackozó ugyanaz: „palackozó: Kiss Kft. Debrecen, Magyarország” vagy „bottled by: Kiss Kft. Debrecen, Hungary”
- bérpalackozás a palackozónál, kód nélkül: „Kistermelő István számára palackozta: Nagypalackozó Zrt. Gyomaendrőd (Magyarország)” vagy „bottled for Kistermelő István by Nagypalackozó Zrt. Gyomaendrőd (Hungary)”
- bérpalackozás a palackozónál, kóddal: „Kistermelő István (Dévaványa, Magyarország) számára palackozta: H9903” vagy „bottled for Kistermelő István (Dévaványa, Hungary) by H9903”
- mobilpalackozó használata a termelő székhelyén, kóddal: „Kistermelő István (Dévaványa, Magyarország) számára palackozta H9903 Dévaványán (Magyarország)” vagy „bottled for Kistermelő István (Dévaványa, Hungary) by H9903 in Dévaványa (Hungary)”

Pezsgő, minőségi pezsgő, illatos minőségi pezsgő és szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor esete

A termelő vagy a forgalmazó feltüntetése csak a pezsgő, a szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, minőségi pezsgő és illatos minőségi pezsgő esetében kötelező.

A termelő, illetve a forgalmazó nevét ki kell egészíteni a „termelő:” vagy a „termelte:”, illetve a „forgalmazó:” vagy a „forgalmazza:” jelöléssel, vagy egy ezekkel azonos értelmű kifejezéssel.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 56. cikke, valamint a 19/2004. FVM-ESzCsM-GKM rendelet 4. §-a szabályozzák.

7. Cukortartalom feltüntetése (csak pezsgő, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, minőségi pezsgő és illatos minőségi pezsgő esetén)

Cukortartalom jelölése csak a pezsgő, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, minőségi pezsgő, valamint illatos minőségi pezsgő esetében kötelező, amit az alábbiak szerint kell feltüntetni:

- Brut nature
- Extra brut
- Brut
- Különlegesen száraz
- Száraz
- Félszáraz

Ezek esetében a 607/2009/EK bizottsági rendelet XIV. melléklete tartalmazza az egyes jelölések cukortartalomnak megfelelő értékeit.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 58. cikke szabályozza, kiegészítve a rendelet XIV. számú mellékletével.

V. KÖTELEZŐEN, DE NEM EGY LÁTÓMEZŐBEN FELTÜNTETENDŐ ADATOK

8. Allergének feltüntetése

Jelenleg csak a szulfít tartalmat kell jelezni a címkén, amennyiben a borászati termékben a kén-dioxid koncentráció meghaladja a 10 mg/liter tartalmat.

A feltüntetendő allergént a „tartalmaz” szó előtt kell szerepeltetni, tehát szulfitok esetében kizárólag az alábbi kifejezések valamelyike alkalmazható: „szulfitokat tartalmaz” vagy „kén-dioxidot tartalmaz”. Ezt a Magyarországon *forgalmazott* borok esetében mindig magyarul (is) meg kell tenni.

A felirat **kiegészíthető** a jobboldalt látható piktogrammal is.

Az allergéneket nem kötelező egy látómezőben feltüntetni a többi kötelező elemmel.

Az e részben foglaltakat a 2000/13/EK irányelv nyomán a 607/2009/EK bizottsági rendelet 51. cikk szabályozza.

9. Az importőr feltüntetése

Import (EU-n kívülről behozott) borászati termék esetén az „importálja:” vagy az „importőr:” jelölés kell, hogy megjelenjen az importőr neve és címe előtt. Ez nem kötelező, hogy egy látómezőben jelenjen meg az eddig felsorolt jelölésekkel.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK rendelet 56. cikke szabályozza

10. Tételszám

A közösségi jog kötelezően előírja a tételszám (ún.: LOT szám) feltüntetését, melynek képzését a pincészet saját belső szabályzatával állapítja meg.

Azonos LOT szám (gyártási tétel szám) jelöli a termékek azon csoportját, mely adott időben, adott gyártósoron, azonos eljárással készült és ennek következtében megegyező

tulajdonsággal rendelkezik. A tételszám és a tétel nagyságának meghatározása a vállalkozás saját hatásköre. Ez az a hivatkozási szám, amelynek segítségével fontos információ (hol, mikor, hogyan) tudható meg az adott termék előállításáról.

A tételszámot megelőzheti az „L” betű, melynek feltüntetése csak abban az esetben kötelező, ha maga a tételszám egyébként nem lenne megkülönböztethető a címkén szereplő más feliratoktól.

A forgalomba hozatali engedély számát továbbra sem kötelező feltüntetni a címkén.

Példa

A LOT-szám bármilyen szám lehet, amely alkalmas az adott tétel egyértelmű azonosítására. Így a következő tételszámok mindegyike megfelelő lehet:

- L0039 (letöltve 2010. 39. napján, azaz 2010. február 8-án),
- L00042 (töltve 2010. 41. napján, 2. műszak),
- L206 (az adott borászat kétszázhatodik, valaha forgalomba hozott bora),
- 2010. február 24. (töltési idő)
- 21-09647/2010-1 (az MgSzH Központ Borminősítő Igazgatóság által kiadott forgalomba hozatali engedélyen szereplő szám),
- 1234M435OR (tetszőleges szám).

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK rendelet 50. cikke szabályozza

11. Egyebek

Az egyes termékleírások, illetve azok elfogadásáig a védett eredetű borokról szóló rendeletek és a borvidéki rendtartások meghatározhatnak egyéb kötelezően jelölendő elemeket is.

Ilyen például a villányi borok címkéjén feltüntetendő, kikericsset ábrázoló embléma, vagy az egri borokon feltüntetendő védjegy.

VI. SZABÁLYOZOTTAN HASZNÁLHATÓ VÁLASZTHATÓ JELÖLÉSEK

1. Évjárat

Évjárat feltüntetése csak abban az esetben lehetséges, ha a szőlő legalább 85%-át az adott évben szüretelték. **Fontos változás** azonban, hogy a mustjavításra felhasznált sűrített szőlőmustot is figyelembe kell venni a minimum 85%-os évjárat-azonosság számításakor.

Az évjárat-azonosság számításakor nem kell figyelembe venni:

- az édesítésre felhasznált sűrített szőlőmustot vagy finomított szőlőmustsűrítményt,
- a tirázslikört,
- az expedíciós likört és
- az erősítéshez használt alkoholt (likörborok készítésekor).

A január-február hónapban szüretelt szőlők esetében évjáratként az előző évet kell feltüntetni.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK rendelet 61. és 63. cikkei szabályozzák

2. Borszőlő fajta neve

Fajtanév csak a borkészítésre alkalmas szőlőfajtákat osztályba sorolásáról szóló 98/2009. (VII. 30.) FVM rendelet 1. számú mellékletében található módon tüntethető fel a borászati termékek címkéjén (a lista elkészítésére az EU kötelezi hazánkat, jelenleg összesen 139 fajta található rajta). Tehát egy szőlőfajta idegen nyelvű neve (fordítása) sem használható, amennyiben nem szerepel ezen a listán.

Egy fajta neve akkor tüntethető fel, ha a bor legalább 85%-ban az adott fajtából készült. Két vagy több szőlőfajta feltüntetése esetén a bor előállításához felhasznált valamennyi fajtát fel kell tüntetni, csökkenő sorrendben. Ez alól a szabály alól kivételt jelent:

- az édesítésre felhasznált sűrített szőlőmust vagy finomított szőlőmustsűrítmény,
- a tirázslikőr,
- az expedíciós likőr és
- az erősítéshez használt alkohol (likőrborok készítésekor).

Nem jelölhető fajtanevek

Bármilyen osztályba sorolt fajta bármelyik szinonim neve feltüntethető, néhány kivétellel. Azon fajták neve, amelyek egy OEM-mel vagy egy OFJ-vel megegyeznek, vagy teljes egészében tartalmazznak egy OEM-et vagy egy OFJ-t nem tüntethetők fel semmilyen borászati terméken sem.

Ennek a meglehetősen szigorú szabálynak a célja az, hogy megelőzze a fajtanévvel kapcsolatos visszaéléseket. Így tehát nem lehetséges, hogy valaki például Olaszországban tokaj néven jegyezzen be egy új fajtát, és azt borainak címkéjén használja.

Egyes hagyományos fajták esetében az EU kivételt tesz, ezeket a 607/2009/EK bizottsági rendelet XV. Mellékletének „A” része tartalmazza. Ilyen például a kékfrankos is. *A kékfrankos fajta (ezzel a névvel) tehát csak azért jelölhető az OEM vagy OFJ borászati termékeken, mert szerepel az említett melléklet listáján.*

A következő felsorolás *néhány példát* ad arra vonatkozóan, hogy mely fajták nevét, vagy itt valamely szinonim nevét nem lehet semmilyen borászati terméken sem feltüntetni.

- muscat Lunel, muscat de Lunel, muscat de Frontignan,
- kékoportó, oportó,
- Pannon frankos,
- magyar frankos,
- mátrai muskotály,
- fekete budai,
- kék burgundi,
- burgundi szürke,
- bánáti rizling.

Földrajzi jelzés nélküli borászati termékeken nem jelölhető fajtanevek

Az FN borászati termékek címkéjén nem lehet feltüntetni azon szőlőfajták nevét, melyeket tartalmaz az alábbi listák valamelyike:

- a 607/2009/EK bizottsági rendelet XV. Mellékletének „A” és „B” része,
- a 127/2009. FVM rendelet 54. §-a.

Ezek közül a *legfontosabbak* az alábbiak:

- arany sárfehér,
- budai,
- burgundi,
- cirfandli,
- Duna gyöngye,

- fehér burgundi, Weißburgunder
- furmint,
- juhfark,
- kabar,
- kadarka (de pl. a „törökszőlő” feltüntethető),
- kékfrankos (Blaufränkisch, Frühburgunder, Grauburgunder, nagyburgundi),
- kéknyelű,
- kisburgundi kék, Blauer burgunder, Spätburgunder (de a „pinot noir” feltüntethető),
- kövérszőlő,
- rajnai rizling (Rheinriesling, Rizliling ryzsky, Riesling renano bianco, ellenben a „riesling” alakban azonban feltüntethető!)
- Zalagyöngye,
- zéta.

E fajtanevek (fajtanév-változatok) feltüntetése csak OEM és OFJ borok címkéjén lehetséges. A kizáró lista nem jelenti azt, hogy ezekből a fajtákból FN bor nem készülhet. Tehát készülhet belőlük FN bor, csak az adott fajtanév idézett változata nem tüntethető fel címkén.

Mindent összefoglalva az FN borok címkéjén egy szőlőfajtának bármely olyan névváltozata (szinonim neve) feltüntethető, amely:

- nem tartalmaz teljes mértékben egy oltalom alatt álló eredetmegjelölést vagy földrajzi jelzést,
- nem szerepel a 607/2009/EK bizottsági rendelet XV. Mellékletének listáin,
- szerepel az adott tagállam osztályba sorolt szőlőfajtáinak szinonim nevét tartalmazó listán,
- és az adott tagállam nem tiltja meg jelölését.

Amennyiben valaki egy földrajzi jelzés nélküli furmint-rajnai rizling házasítást hoz forgalomba, akkor azon az említett fajtáknak csak a nem tiltott szinonim neveit tüntetheti fel, tehát: a „furmint-rajnai rizling” jelölés nem engedélyezett, viszont a „szigeti-riesling” jelölés igen.

A fenti szabályok létének több oka is van. Egyrészt az uniós tiltás az, amely lehetővé tette, hogy Magyarország megakadályozza pl. a „tocai friulano” fajtanév használatát. Másrészt pedig a 127/2009. FVM rendelet 54. §-ának listája a borvidékek javaslatára, kérésére jött létre ebben a formában.

Különböző tagországokból származó, azonos fajtájú borok csak abban az esetben használhatják a fajta nevét, ha a két tagország között erre vonatkozóan külön megállapodás létezik.

Egy francia FN chardonnay és egy magyar FN chardonnay házasításának címkéjén csak abban akkor lenne feltüntethető a chardonnay fajta neve, ha a Francia Köztársaság és a Magyar Köztársaság között az FN borok fajtamegjelölésére külön megállapodás létezne, amely engedélyezi a két tagországból származó, összeházasított chardonnay fajtájú bor esetében a fajtanév jelölését a címkén.

Muskotály

„Muskotály” megjelölés azon a bor (OEM és OFJ), pezsgő, valamint szén-dioxid hozzáadásával készült habzóboron tüntethető fel, amely legalább 85%-ban az alább felsorolt fajtá(k)ból készült(ek):

- Aletta (csak OFJ),
- Csaba gyöngye,

- cserszegi fűszeres,
- hamburgi muskotály,
- Irsai Olivér,
- mátrai muskotály,
- nektár,
- ottonel muskotály,
- pölöskei muskotály (csak OFJ),
- sárga muskotály,
- szirén,
- trilla,
- zefír.

Fontos megjegyezni, hogy az OEM Muskotály borok csak *Vitis vinifera* fajtákból állítható elő.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 62. és 63. cikkei, valamint XV. Melléklete, a 127/2009 FVM rendelet 54.§-a, valamint 15. számú melléklete, illetve a 98/2009. FVM rendelet szabályozza

3. Cukortartalom feltüntetése

Pezsgő, szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor, illatos minőségi pezsgő, minőségi pezsgő kivételével nem kötelező a cukortartalom jelölése. Amennyiben egy termelő fel szeretné tüntetni borának cukortartalom szerinti kategóriáját, úgy az alábbi táblázat és ábra szerint kell eljárnia.

Kifejezés	Glükózból és fruktózból kifejezett cukortartalom
Száraz	Ha a cukortartalom nem haladja meg: – a 4 g/l-t, vagy – a 9 g/l-t, feltéve, hogy 2 grammal nem nagyobb az eltérés a literenkénti borkósavban kifejezett összes savtartalom és a bor maradékcukor-tartalma között. (pl.: 9 g/l maradék-cukortartalmú bor akkor száraz, ha annak savtartalma eléri a 7 g/l-t)
Fél száraz	Ha a cukortartalom meghaladja a száraz kategóriában előírt maximumot, de nem lépi túl: – a 12 g/l-t, vagy – a 18 g/l-t, feltéve hogy 10 g/l-nél nem nagyobb az eltérés a borkósavban kifejezett összes savtartalom és a bor maradékcukor-tartalma között. (pl.: 17,8 g/l maradék cukortartalmú bor fél száraz, ha annak savtartalma meghaladja a 7,8 g/l értéket)
Fél édes	Ha a cukortartalom magasabb, mint a fél száraz kategóriában előírt maximum, de nem több mint 45 g/l.
Édes	Ha a cukortartalom legalább 45 g/l.

Jól látható, hogy egyes maradékcukor-tartalom értékekhez többféle kategóriánév is tartozik. Ebben az esetben a termelő saját belátása szerint dönthet az általa használt jelölésről. Egy bort azonban nem lehet ilyen értelemben véve kétféle módon jelölni, vagyis amennyiben

egyszer már a „száraz” kifejezést feltüntettük a címkén, ugyanarra a borra már nem írható fel a „félszáraz” szó.

A valós cukortartalom nem térhet el 1 g/l-nél nagyobb mértékben a bor címkéjén feltüntetett kategóriának megfelelő értéktől.

Az e részben leírtakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 64. cikke és a XIV. melléklete szabályozza.

4. Közösségi szimbólum feltüntetése

Az OEM és OFJ terméken használhatók az alábbi közösségi szimbólumok, melyek lehetséges nyomdatechnikai megjelenítését (pl.: fekete-fehér változat) az 1898/2006/EK bizottsági rendelet V. melléklete tartalmazza.

Pantone® 711

Pantone®
Yellow 109

Pantone®
Reflex Blue

Pantone®
Yellow 109

A szimbólumban található „oltalom alatt álló eredetmegjelölés” vagy az „oltalom alatt álló földrajzi jelzés” feliratok feltüntethetők az EU bármely hivatalos nyelvén. A hivatalos fordításokat a 1898/2006/EK bizottsági rendelet V. melléklete tartalmazza.

Az e részben foglaltakat a 607/2009/EK bizottsági rendelet 65. cikke és az 1898/2006/EK rendelet V. melléklete szabályozza.

5. Egyes előállítási eljárásokra utaló kifejezések, hagyományos kifejezések és egyéb korlátozottan használható kifejezések

A részletes szabályokat a 607/2009/EK rendelet 66. cikke és XVI. Melléklete, a Bortörvény, valamint a 127/2009 FVM rendelet 55-56. §-ai és 15. számú melléklete tartalmazzák.

	Kifejezés	Borászati termékek, melyek címkéjén a kifejezés feltüntethető	A kifejezés használatának feltétele
1.	„barrique”	bor (OEM és OFJ)	olyan bor, amelynek legalább egyharmadát 350 liternél nem nagyobb térfogatú, új tölgyfahordóban tárolták, amely esetében tölgyfadarabokat a bor érlelése és készítése során nem alkalmaztak, valamint a bor a forgalomba hozatali engedély megszerzéséhez szükséges minősítés során az érlelésre jellemző érzékszervi tulajdonságokkal rendelkezik. Használható egyéb kifejezések: <ul style="list-style-type: none"> • „Barrique-ban erjesztett” „... hordóban erjesztett” (fa fajtájának feltüntetésével) „hordóban erjesztett”

			<ul style="list-style-type: none"> • „barrique-ban érlelt”, „... hordóban érlelt” (fa fajtájának feltüntetésével), „hordóban érlelt” • „barrel aged”, • „hordóban érlelt” • „(a fa fajtájának feltüntetésével) hordóban érlelt”
2.	„első szüret” vagy „virgin vintage”		az ültetvényről első alkalommal szüretelt szőlőből készült bor
3.	„főbor”	bor (OEM)	<p>olyan bor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • amely legfeljebb 45 hl/ha hozamú ültetvényről származik • amelynek természetes alkoholtartalma legalább 15,12 % vol • amelynek tényleges alkoholtartalma legalább 11,5 % vol • amelyet forgalomba hozatal előtt legalább két évig érleltek (ebből egy évig fahordóban), és • termelésének további részletes szabályait a használatát lehetővé tevő termékleírás rögzíti.
4.	„jégbor”	bor (OEM és OFJ)	<p>túlérletten, megfagyottan szüretelt és préselt szőlőbogyók felhasználásával előállított bor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • amelynek természetes alkoholtartalma legalább 16,66 % vol • amelyet igazoltan legfeljebb -7°C-os hőmérsékleten szüreteltek. <p>A jégbor készítésére vonatkozó szándékot legalább 48 órával a tervezett szüreti időpont előtt be kell jelenteni az ültetvény területe szerint illetékes hegybíró részére.</p>
5.	„primőr” és „újbor”		a szüret évében palackozott bor
6.	„szemelt”	bor (OEM és OFJ)	teljesen érett vagy nemesen rothadt bogyóknak a kevésbé érettektől való különválogatásával nyert bor, melynek természetes alkoholtartalma legalább 13,59 % vol
7.	„töppedt szőlőből készült bor”	bor (OEM és OFJ)	olyan szőlőbogyók felhasználásával előállított bor, amelyek élettanilag a teljes érésen túljutott, a vízvesztés következtében az értékes alkotórészek betöményedésével jellemezhető szőlőtermés, amelyet a Botrytis cinerea még nem támadott meg és amelyek természetes alkoholtartalma legalább 12,83 % vol
8.	„ó” (fajtanév, vagy a „bor” szó elé írva)	bor	a szüretet követő legalább harmadik évben palackozott bor
9.	„szüretlen”	bor	olyan bor, amely hosszabb, többéves érlelés során vált palackéretté, mivel a labilitást okozó anyagok kiváltak belőle, vagy a derítések által kerültek tükrös állapotba, s amely esetében a technológia során mellőzték a szűrést
10.	„Késői szüretelésű bor”	bor (OEM, OFJ)	olyan bor, amelyet az általános szüreti időszak után szüretelt, érett szőlőből állítottak elő, és amelynek természetes alkoholtartalma legalább 12,08 % vol
11.	„válogatott szüretelésű bor”	bor (OEM, OFJ)	olyan bor, amelyet a tőkén teljesen beérett szőlőből kiválogatott, egészséges, részben túlérlett bogyóiból állítottak elő, és amelynek természetes alkoholtartalma legalább 12,08 % vol
12.	„Muzeális bor”	bor (OEM)	olyan bor, amelyet legalább öt évig palackban érleltek
13.	„Siller”	bor (OEM, OFJ)	rövid héjzemesítés következtében élénk, halvány színű vörösbor
14.	„blanc de blanc”	minőségi pezsgő	100%-ban chardonnay szőlőfajtából származó küvéből készült
15.	borkülönlegesség	bor (OEM, Tokaj)	A „borkülönlegesség” szó feltüntetése kizárólag a Tokaj OEM

			borok címkéjén lehetséges, a termékleírásban foglaltaknak megfelelően.
16.	„blanc de noir”	minőségi pezsgő	100%-ban a pinot noir szőlőfajta gyors feldolgozásával nyert küvéből készült
17.	„nyerspezsgő”	minőségi pezsgő	palackban erjesztett, expedíciós likőrt egyáltalán nem adtak hozzá
18.	termelői pezsgő	pezsgő, minőségi pezsgő, illatos minőségi pezsgő (OEM)	<ul style="list-style-type: none"> • a terméket a palackban történő második alkoholos erjesztéssel teszik pezsgővé; • a termék a küvé összeállításától számítva legalább kilenc hónapon át megszakítás nélkül a borseprőn marad ugyanabban az üzemben, ahol a küvé készül; • a terméket degorzálással választják el a borseprőről; • ugyanabban a gazdaságban - ideértve a termelői csoportokat is - termelt szőlőből állítják elő, amelyben a termelő az OEM pezsgők gyártására szánt szőlőből bort készít; • a címkén jelölik a gazdaságot és a szőlőfajta.
19.	„Palackban erjesztett”	pezsgő (OEM), minőségi pezsgő (minőségi pezsgőn akkor is használható, ha az FN)	<ul style="list-style-type: none"> • a második alkoholos erjesztés palackban történt • a küvében végbemenő, szén-dioxid-képződést szolgáló erjedés kezdetétől – a gazdaságban történő érlelési időt is beleszámítva – legalább kilenc hónap telt el • a szekunder fermentáció és a küvé seprőn érlelési ideje legalább 90 nap • a terméket szűréssel, transzvázé eljárással vagy degorzálással seprőtlenítik
20.	„hagyományos módszerrel palackban erjesztett” „hagyományos módszer” „klasszikus módszer” „klasszikus hagyományos módszer”	pezsgő (OEM), minőségi pezsgő (minőségi pezsgőn akkor is használható, ha az FN)	<ul style="list-style-type: none"> • a második alkoholos erjesztés palackban történt • legalább ugyanazon gazdaságban kilenc hónapon keresztül seprőn marad a pezsgő • seprőtlenítés degorzálással
21.	„Crémant”	fehér és rozé (OEM)	<ul style="list-style-type: none"> • kézi szüret • egész szőlőfürtök vagy bogyózott szőlő préselésével előállított • a kinyert mustmennyiség maximum 100 l/150 kg szőlő • a kén-dioxid tartalom maximum 150 mg/l • cukortartalom max. 50g/l • a második alkoholos erjesztés palackban történt • legalább ugyanazon gazdaságban kilenc hónapon keresztül seprőn marad a pezsgő • seprőtlenítés degorzálással • a címkén az OEM-hez vagy annak egy kisebb egységéhez kell kapcsolódnia
22.	Aszú (3), (4), (5), (6) puttonyos és aszúesszencia	bor (Tokaj OEM)	Bor, amely úgy készül, hogy újbort, mustot vagy erjedésben lévő újbort öntenek aszúsodott szőlőszemekre, és amelyet legalább három éven keresztül érlelnek (ebből két évig hordóban). A cukor és a cukormentes tartalom szintjét szintén meghatározzák. Csak a „Tokaj” oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel használható.
23.	Bikavér	bor (Eger és Szekszárd OEM)	Vörösbor, amely legalább háromféle szőlőfajtából készül, és amelyet fahordóban érlelnek legalább 12 hónapon keresztül; a

			helyi szabályzatok további előírásokat is meghatározhatnak. Csak az „Eger” és a „Szekszárd” oltalom alatt álló eredetmegjelölésekkel együtt használható.
24.	Eszencia	bor (Tokaj OEM)	Aszúsodott szemekből nyert szőlőlé, amely saját súlyánál fogva préselődik ki a gyűjtőedényből. Maradécukor-tartalom: legalább 450 g/l. Cukormentes extrakt: legalább 50 g/l. Csak a „Tokaj” oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel használható.
25.	Fordítás	bor (Tokaj OEM)	Bor, amely úgy készül, hogy bort öntenek az ugyanabból a szüretből származó préselt aszúpépre, és amelyet legalább két évig érlelnek (egy évig hordóban). Csak a „Tokaj” oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel használható.
26.	Máslás	bor (Tokaj OEM)	Bor, amely úgy készül, hogy bort öntenek az ugyanabból a szüretből származó tokaji aszú seprőjére és amelyet legalább két évig érlelnek (egy évig hordóban). Csak a „Tokaj” oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel használható
27.	Szamorodni	bor (Tokaj OEM)	Aszúsodott és egészséges szőlőszemekből előállított bor, amelyet legalább két éven keresztül érleltek (egy évig hordóban). A must legalább 230,2 gramm cukrot tartalmaz literenként. Csak a „Tokaj” oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel használható.

Rosé vagy rozé

A *rosé* vagy *rozé* (szerepeljen az bármilyen írásmóddal a címkén) kifejezések csak a kékszőlőből készült borászati termékek címkéjén tüntethetők fel. Kivételt jelentenek a pezsgők, minőségi pezsgők és illatos minőségi pezsgők, valamint a gyöngyözőborok, itt a vörös- és fehérborok összeöntésével is készülhet rozé.

Ettől függetlenül a vörös- és fehérborok összeöntése (Magyarországon az FN borászati termékek esetében) nem tiltott, azonban az így nyert termék (1) címkéjén nem szerepelhet a rozé vagy rosé kifejezés, valamint (2) nem lehet rozészínű.

6. Palackozás helyének feltüntetése

OEM és OFJ borok esetében az alábbi kifejezések használhatóak:

- „termelői palackozás” ha a palackozást az adott termelő telephelyén végzik, és a bor 100%-ban saját szőlőjéből származik, illetve ha a palackozást végző gazdaság a szőlőt legalább hároméves szerződés keretében vásárolja fel,
- „pinceszövetkezetben palackozva” vagy „pinceszövetkezet által palackozva”, ha a bor 100%-ban a tagok szőlőjéből származik és a palackozást a pinceszövetkezet maga végzi,
- „termőhelyen palackozva” kifejezés akkor használható, ha a bor 100%-ban az adott OEM, vagy OFJ szerinti területről származik, és a palackozás az adott OEM- vagy OFJ szerinti területen belül történik.

E terület részletes szabályait a 127/2009 FVM rendelet 57. §-a tartalmazza.

7. Az OEM vagy OFJ szerinti területnél kisebb földrajzi egység feltüntetése

A település, illetve dűlő neveket csak OEM borászati termékeken lehet használni. Egyéb kisebb földrajzi egységek neve elméletileg OFJ borokon is feltüntethető, csak ez utóbbiakra példa nehezen adható.

A kisebb földrajzi egység neve akkor tüntethető fel, ha az egyértelműen és pontosan beazonosítható és a termékleírás lehetővé teszi a feltüntetését. A termékleírás elkészültéig az egységek lehatárolását és nevét a borvidéki rendtartásnak vagy a VinGIS-nek kell tartalmaznia.

A térképi lehatárolásokhoz Magyarországon a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) nyújt segítséget. Tehát csak azok a dűlőnevek használhatók, amelyeket a FÖMI térképére felvezettek, és csak azzal az írásmóddal, ami megfelel a Földrajzi Névtárban (a magyarországi hivatalos földrajzi nevek nyilvántartásában) találhatóak.

Külön szabály, hogy lennie kell legalább egy olyan látómezőnek, amelyben egyszerre jelenik meg a kisebb egység neve és az OEM (vagy OFJ) is.

Speciális eset, amennyiben egy védjegy (pl. márkanév) megegyezik egy kisebb földrajzi egység nevével. A lajstromozott, vagy 2002. május 11. előtti használat útján meghonosodott védjegy estében, ha a vonatkozó termékleírás ezt lehetővé teszi, bor előállításához felhasznált szőlő származására vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazni. Alkalmazható termékleírás hiányában ez a lehetőség automatikusan fennáll.

A termelő vagy palackozó megjelölésekor a fenti szabályok nem alkalmazandóak.

Példák

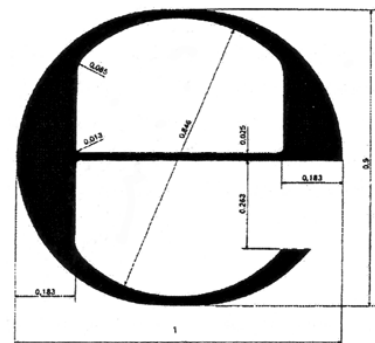
Egy, a Balatonfüred-Csopaki borvidéken, a csopaki Siralomvágó dűlőben termett szőlőből készült bor esetében a következő módon lehet feltüntetni a borvidéknél kisebb egységeket: kell lennie legalább egy olyan látómezőnek, ahol a Siralomvágó vagy a Csopak földrajzi nevekkel együtt a Balatonfüred-Csopak név is megjelenik.

Ennek a látómezőnek *nem kell* azonosnak lennie azzal, ahol az II. rész 2-7. pontjában meghatározott, kötelezően egy látómezőben feltüntetett adatok szerepelnek, de *lehet* az is.

Az ebben a részben foglaltakat a 607/2009/EK rendelet 67. cikke, a Bortörvény 13/A §-a, valamint a 127/2009 FVM rendelet 52. §-a szabályozza.

8. „e”-jel

A névleges térfogat jelölésével egy látómezőben feltüntethető egy legalább 3 mm magas „e” betűt, mellyel a palackozó/csomagoló felelősséget vállal arra, hogy a termék megfelel az előrecsomagolt termékek névleges mennyiségére vonatkozó szabályok megállapításáról és azok ellenőrzési módszereiről szóló 13/2008. (VIII. 8.) NFGM-FVM rendeletben, valamint a 76/211/EGK irányelvben meghatározott előírásoknak. Az „e” jel formai követelményeit a 71/316/EGK irányelv és a 13/2008 NFGM-FVM rendelet tartalmazza.

9. Egyebek

A termékleírások, illetve az egyes védett eredetű borokról szóló FVM rendeletek az itt felsoroltaktól eltérőbb (bővebb, szigorúbb) feltételeket is meghatározhatnak. Ilyenek például egyes kifejezések használatának a tilalma, vagy a „Muskotály” kifejezés esetében a felhasználható szőlőfajták körének szűkebb megszabása, vagy a dűlőnevek jelölésénél a 100%-os eredetazonosságot.

10. Szőlő ökológiai termesztésére vonatkozó szabályok

Ez a jelölés akkor tüntethető fel a borászati termék címkéjén, amennyiben a szőlő előállítása során megfelelt a 834/2007/EK tanácsi rendeletben foglalt előírásoknak.

11. Minőségmegőrzés

Nem életszerű, de amennyiben egy borászati termék rá kívánja írni a címkére, hogy a termék meddig őrzi meg minőségét (elméletileg lehetséges az ilyen szándék), úgy a dátumot a következő szövegnek kell megelőznie: ha a dátum jelölése tartalmazza a napot: „minőségét megőrzi: ...”.

A minőségmegőrzés dátumát követően az adott borászati termék nem lehet kereskedelmi forgalomban.

VII. SZABADON HASZNÁLHATÓ JELÖLÉSEK

Minden olyan, az előzőekben nem tárgyalt kifejezést, adatot, szót, ábrát stb. fel lehet tüntetni a borok címkéjén, ami teljesíti a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének a) pontjában foglaltakat, azaz nem alkalmas a vásárló megtévesztésére. A fogyasztó megtévesztése különösen az alábbi módokon tilos:

- az élelmiszer jellemzői és különösen annak természete, azonosítása, tulajdonságai, összetétele, mennyisége, tartóssága, származása vagy eredete, gyártásának vagy előállításának módja tekintetében;
- az élelmiszer olyan hatással vagy tulajdonsággal való felruházása révén, amellyel az nem rendelkezik;
- annak sugallása révén, hogy az élelmiszer különleges jellemzőkkel rendelkezik, holott minden hasonló élelmiszer rendelkezik ilyen jellemzőkkel

Kiváló példa a fogyasztó megtévesztésére, ha egy több tagállamból származó bor címkéjén azt állítjuk, hogy csak Magyarországról származik, kiemelve az adott tájegységet is (ami ráadásul egy oltalom alatt álló földrajzi jelzés).

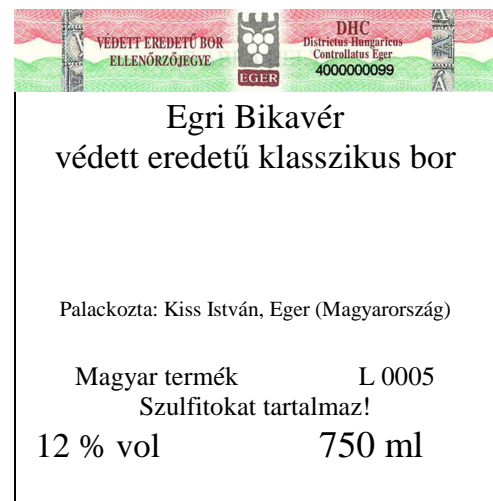
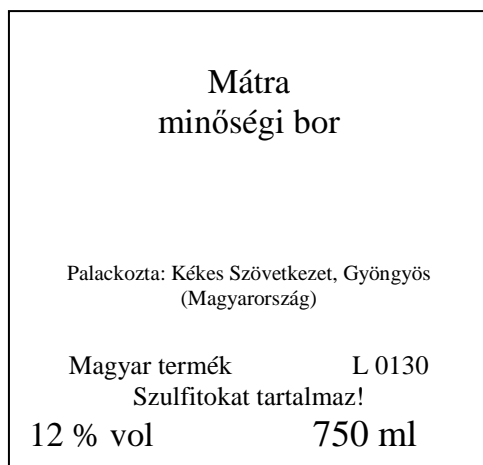
Küvé vagy cuvée

Minisztériumunk több olyan esetről is tud, amikor Nyugat-Európából a cuvée kifejezés használata miatt fordítottak vissza magyarországi bort. Ezért az ügyben több alkalommal is az Európai Bizottság állásfoglalását kértük, amely csak hosszú hónapokat követően érkezett meg. Ennek értelmében a „küvé” vagy „cuvée” kifejezés továbbra is használható, amennyiben használata nem irányul a fogyasztó megtévesztésére.

A borházasítások esetében nem kötelező valamilyen, házasításra utaló szó feltüntetése. Ugyanakkor lehetséges például a házasításhoz felhasznált a szőlőfajták csökkenő sorrendben történő feltüntetése, vagy fantázianévvel ellátni a házasítást, a cuvée, a küvé vagy magának a házasítás szónak a használata, vagy egyszerűen nem felírni semmit sem.

VIII. PÉLDÁK

Az alábbiakban néhány példával szemléltetjük a fentebb leírtakat. A címkéken három ábra kivételével csak a kötelező adatokat tüntettük fel. Az itt közölt címkék csak példák, sok esetben más módon is eleget lehet tenni a jogszabályi kötelezettségeknek.

Mátra
oltalom alatt álló eredetmegjelölés

Kis Gergely (Gyöngyös,
Magyarország) számára palackozta:
H0994

Magyar termék L 0093
Szulfítokat tartalmaz!

12 % vol 750 ml

Sopron
protected designation of origin

Kovács Tamás (Fertőrákos,
Magyarország) számára palackozta:
H0945 Fertőrákoson

Magyarországról származó bor
21-06489/09-1
Contains sulfites! Szulfítokat tartalmaz!

12 % vol 750 ml

Ezen a boroscímkén az „oltalom alatt álló eredetmegjelölés” kifejezés angolul szerepel.

Mivel Mo-n is forgalmazni kívánják, ezért az allergéntartalomra utaló jelzés megtalálható magyarul (is)

Wine

palackozta: Kiss István, Tata (Hungary)

Magyar termék L 0016
Szulfítokat tartalmaz!

12 % vol 750 ml

Zempléni
tájbor

Palackozta: Észak-Tokaji Szövetkezet, Sárospatak,
Magyarország
Forgalmazó: SPAR Magyarország Kft.

Magyar termék L 0104
Szulfítokat tartalmaz!

12 % vol 750 ml

Dunántúli
oltalom alatt álló földrajzi jelzés

palackozta: Papp Gábor,
Szombathely, Magyarország

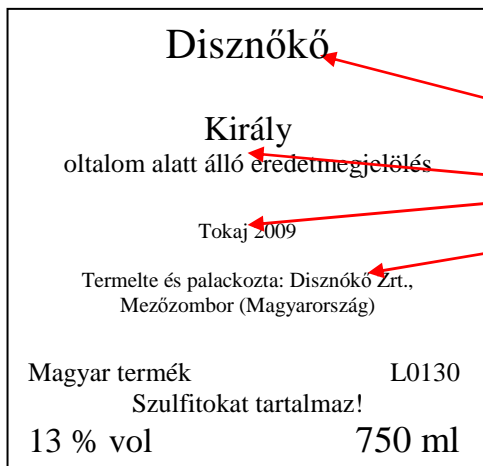
Magyarországról származó bor
L0008
Szulfítokat tartalmaz!

12,5 % vol 0,75 l

Szigligeti Olasz rizling
Badacsonyi borvidék
Töppedt szőlőből készült oltalom alatt álló
eredetmegjelöléssel
ellátott magyar édes fehér bor
12,0 % vol.
750 ml
Szulfítokat tartalmaz
Palackozta: H0234
Forgalmazza: Kő Pál Bt. 1234 Vác
(Magyarország), Nagy u. 7.
L0145

Ezen a boroscímkén az alábbi szabályozottan használható jelölések találhatóak:

- fajtanév,
- kisebb földrajzi egység neve,
- „Töppedt szőlőből készült bor”,
- cukortartalom,
- „e”-jel.

Ezen a címkén két OEM-nél kisebb egység (dűlő) neve is szerepel, az egyik mint cégnév (Disznókő), a másik pedig mint származási hely (Király). Mivel a Disznókő szó szerepel a védjegyek lajstromában, ezért nem kell, hogy a szőlő a Disznókő dűlőből származzon.

A termelő neve ebben az esetben egy OEM-et tartalmaz. A Zempléni OFJ kétszer akkora betűmérettel van szedve, mint a termelő nevének legnagyobb betűmérettel történő feltüntetése

Jogi nyilatkozat

Jelen útmutató nem helyettesíti, hanem pusztán magyarázza és összefoglalja a benne idézett jogszabályok rendelkezéseit. Bármilyen eltérés vagy jogvita esetén az idézett jogszabály szövege tekintendő irányadónak.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény, valamint a 60/1992. (XI. 17.) AB határozat alapján a minisztérium állásfoglalás kibocsátására nem jogosult, ezért a tájékoztatásban foglaltakra a természetes és a jogi személyek jogvitájukban nem hivatkozhatnak

Első kiadás, amely a 2010. május 15-én hatályos borjog alapján készült.

Készítették:

Dr. Sidlovits Diána (HNT)

Brazsil Dávid (HNT)

Gál Péter (FVM)

A hatályos joggal összevetette: FVM Jogi Főosztály

Az ellenőrzési gyakorlat szempontjából átvizsgálta: MgSzH Központ Borminősítési Igazgatóság